

**De pesach-
maaltijd**

6

**Draag
zijn kruis**

12

**Hij is
verrezen**

18

uitgave van het Bistom Haarlem-Amsterdam

2

APRIL 2018

SAMENKERK

Zalig Pasen

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

2

APRIL 2018

SAMENKERK

In dit nummer

Passion in de
Bijlmer

12

De achtste editie van The Passion was op 29 maart in Amsterdam-Zuidoost. Zoals ieder jaar trok er een groot, verlicht kruis door de stad, gedragen door velen. *SamenKerk* sprak met twee processiedeelnemers.

Vrijwilligers
actief

10

De schatten van de Kerk: de vrijwilligers. Deze keer een dirigente van het jongerenkoor *Vivace* en een redactielid van parochieblad *Klankkleur*.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 2 • Jaargang 43
De volgende uitgave verschijnt op 7 juni 2018.

Redactie

Jim Schilder (hoofdredactie), Eric van Teijlingen (eindredactie), Eric Fennis, Edith van Kuijck, Maurice Lagemaat, Petra Vermeer

Medewerkers

Anneke van Assema, Leo Fijen, Christel Kerssens-van der Pijl, Hein Jan van Ogtrop, Marcel Poorthuis, Wim Timmer, Jeroen de Wit

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 36,- per jaar

Advertenties

Borgerpark Media
Postbus 8027, 6060 AA Posterholt
Telefoon • 0475-711362
E-mail • info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Grafisch ontwerp / technische realisatie

Impulsar Strategy & Design • www.impulsar.nl
Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Foto voorpagina: EO/Willem Jan de Bruin

Steeds dieper West-Friesland in komt de kerkengek bij de schuurvormige Sint-Marcuskerk in Hensbroek, waar op 6 mei voor het laatst gevierd zal worden.

Pesachmaaltijd

6

Wat wij vieren met Pasen is sterk verbonden met het Joodse paasfeest, Pesach.

Kerkengek

14

Na een restauratie is de marmeren kapel over het (lege) graf als stralend middelpunt van de Heilige Grafkerk in Jeruzalem tevoorschijn gekomen.

'Hij is verzezen, Hij is niet hier'

18

En verder

- 4 Woord van de Bisschop
- 9 40MM: wandel mee op 12 mei
- 17 Caritas
- 20 Inspiratie
- 23 Uit de kroniek
- 24 4 en 5 mei: Titus Brandsma
- 26 Heiligdomsvaart Maastricht
- 22 Kort nieuws
- 27 Parels uit de schattengrot
- 28 Regio Hilversum
- 30 Leo Fijen
- 31 Geboekt
- 32 Kort nieuws
- 34 De reis van Franciscus
- 36 Van Onderop
- 37 Puzzel
- 38 Personalía

De redactie van SamenKerk wenst u Zalig Pasen toe. De Heer is waarlijk opgestaan!

Pasen..

Een weg naar nieuw leven en geluk

Pasen is het feest van verlossing en vergeving, van nieuw leven en geluk. Christus heeft ons dat gebracht. Door zijn lijden, zijn dood en zijn opstanding. Maar wie realiseert zich dat nog? Wie eert en bemint Hem nog als zijn Redder en Verlosser, als de mens geworden Liefde, als de Zoon van God? Bij velen is Jezus verdwenen achter de horizon van hun leven, of verschrompeld tot een bijzondere mens, een wijze leraar, een historisch fenomeen. Ook de paus is dat niet ontgaan. Kortgeleden kregen alle bisschoppen ter wereld namens hem een brief van de Congregatie van de Geloofsleer, met de aansporing om de Persoon van Jezus, en Gods plan van Verlossing weer in nieuwe glans voor de mensen te laten stralen.

Een brief uit Rome

Ik denk dat het nodig is. Het eerste dat de mensen weer moeten horen is dat God wel degelijk bestaat, en dat Hij Liefde is. Ieder mens heeft het nodig te weten dat hij uit Gods hand voortkomt, bemind wordt

met oneindige liefde, en geschapen is voor de eeuwigheid. Maar ook dat hij gewond is door de zonde, en alleen in Christus vergeving kan vinden, en herschapen worden tot de immense waardigheid van het Kindschap Gods. De brief uit Rome noemt met name twee redenen die onze cultuur dit besef heeft doen verliezen. Het eerste is een dominant individualisme, dat de mens ziet als een autonoom wezen, zonder enige relatie met een

almachtige en liefdevolle Schepper. Het tweede is een wijd verbreide spiritualiteit, die verlossing ziet als een louter innerlijk proces van verlichting en bewustwording, waarin een mens uiteindelijk z'n eigen god is. Zelf ben ik vele jaren deze weg gegaan, heb krampachtig geprobeerd om zogenaamd 'kosmisch bewustzijn' te bereiken, maar zonder er veel geluk in te vinden.

Een cultuur die mensen tot weeskinderen maakt

We leven in een cultuur die veel mensen heeft losgeweekt van hun ware geestelijke wortels, vervreemd van hun Schepper en Vader, en achtergelaten als weeskinderen. De Russische schrijver Dostojevski had ooit al die angst en eenzaamheid van een cultuur zonder God voorzien. "Als de mensen eenmaal weeskinderen zijn geworden", schrijft hij, "zullen ze zich dicht tegen elkaar aandrukken, heel dicht en lief, omdat ze weten dat ze nu alles voor elkaar moeten zijn". In zo'n cultuur zonder God, en zonder eeuwig perspectief, blijft de mens niets anders over dan z'n geluk te zoeken op deze aarde. In rijkdom of carrière, in gezondheid of relaties, vervolgt de brief. Maar hoeveel geluk mensen en dingen ook kunnen geven, er is altijd iets

ervaring nog niet duiden. Augustinus kon het wel toen hij schreef: "Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in God".

Ik ga terug naar mijn Vader

Christus biedt ons dit aan. Nu innerlijke vrede en vreugde, al gaat het soms gepaard met kruis en beproeving, en later eeuwig leven en geluk in zijn hemels Koninkrijk. Hij biedt aan onze lasten te dragen, onze wonden te helen, en onze zonden te vergeven. Hij kan dat alleen maar omdat Hij juist geen gewoon mens is, maar "de Zoon van de Allerhoogste, één in wezen met de Vader", zoals de Bijbel zegt. Hij is niet alleen een historisch voorbeeld en inspiratie, benadrukt ook de brief, maar degene "die de menselijke conditie transformeert in een nieuwe bestaansvorm, ons verzoent met de Vader, en in ons woont door zijn Geest". Verlossing door Christus, omvat alles: ziel en lichaam, hemel en aarde, tijd en eeuwigheid. Door zijn lijden, dood en opstanding heeft Hij in zijn eigen lichaam alle consequenties van onze dwaze daden al gedragen en omgezet in zegen. Je kunt er een beroep op doen. In de Kerk en in de sacramenten, "waarvan het Doopsel de deur is, en de Eucharistie bron en hoogtepunt", besluit de brief, heeft de Heer ons een begaanbare weg nagelaten om

Hem te ontmoeten, en zijn bovennatuurlijke verlossingsgaven te ontvangen. In het sacrament van boete en verzoening realiseert zich zijn woord: "Wier zonden gij vergeeft, hun zijn ze vergeven". Iedere priester kan getuigen hoe bevrijdend dit sacrament kan zijn. Zoals die oude man, die een leven lang had rondgelopen met de zware last van grote schuld uit de Tweede Wereldoorlog, en bij wie ik een kruis over zijn leven mocht maken. Je zag en hoorde als het ware hoe de last met donderend geraas van z'n schouders viel. Denk nooit dat het te laat is, of de

schuld te groot. "Waar de zonde heeft gewoekerd, wordt de genade mateloos", belooft de Schrift. Laten we ons niet verschansen in trots. Het gaat om leven of dood, licht of duisternis, in tijd en eeuwigheid. God vraagt zo weinig. Dat ene woord dat de verloren zoon sprak, toen hij neerzat bij de puinhopen van z'n leven: "Ik ga terug naar mijn Vader". Hij zal ons al in de verte zien aankomen, tegemoet ijlen en overladen met zijn barmhartigheid en liefde.

Moge Pasen 2018 ons allen die verzoening brengen met God en met elkaar, opdat ook in deze ernstige tijd vrede en vreugde ons deel mag zijn. In die zin wens ik u allen een Zalig Pasen. ■

Bisschop Jozef Marianus Punt

Foto: Marjanne Marquenie

Moge Pasen ons verzoening brengen met God en met elkaar.

dat ontbreekt. We zijn tenslotte groter dan de aarde, geschapen om 'te wandelen met God', zoals de Schrift zegt. Ik geloof dat ik al eens heb verteld dat ik dit zelf als tienjarig jongetje ooit in een soort 'Weltschmerz' ervaring heb gevoeld. We hadden een gelukkig gezin met vier kinderen, fantastische ouders, geen geldproblemen. We waren op vakantie aan het Comomeer in Italië, de zon scheen, alles was perfect. Maar toen ik 's avonds in bed lag in het hotel aan het water, en dacht 'beter kan het leven niet worden', overviel me tegelijk een vreemd gevoel van 'is dit het nou?, is het leven dan niets anders dan alleen maar proberen het prettig te hebben zoals nu?' Het maakte me intens bedroefd. Ik heb urenlang in bed liggen huilen, totdat ik van vermoeidheid in slaap viel. De volgende dag was het gevoel weg. Als kind kon ik die

Pesach

en Pasen

Wat wij vieren met Pasen is sterk verbonden met het Joodse paasfeest, Pesach. Want tijdens zo'n pesachmaaltijd nam Jezus brood... Hierover schrijven de evangelisten. En wij vieren het bij de eucharistie en in het bijzonder met Witte Donderdag en het paastriduüm. Wat is nu de diepere betekenis van het Joodse paasfeest, en in het bijzonder de pesachmaaltijd?

D

e diepere betekenis van de religieuze feestdagen valt vaak af te lezen aan de voorbereidingen. Des te meer er moet gebeuren, des te groter het feest. In de Joodse traditie van het pesachfeest, dat net als het christelijke paasfeest

in het voorjaar valt, moet het huis helemaal schoongemaakt worden. Er mogen bijvoorbeeld geen kruimeltjes van brood of koek achterblijven. Ook de kinderen worden spelenderwijs betrokken bij deze voorjaars schoonmaak. Op de avond voor Pesach mogen zij als laatste controle met kaarsjes door het huis gaan op zoek naar restjes

God gaat voorbij, een feest van herkenning

brood- en koekkrumels. Alle producten waar gegist graan in zit, moeten worden verwijderd, want Pesach is het feest van de ongedesemde broden. Hier wordt verwezen naar het begin van de uittocht uit Egypte.

Het Joodse pesachfeest is een lente-feest en duurt acht dagen, waarbij de eerste en de laatste twee dagen, de Goede dagen (*Jomtov*), de belangrijkste zijn. De Goede Week van Palmzondag tot Paasmorgen lijkt hier een beetje op. Met Pesach wordt de bevrijding uit Egypte gevierd: het is een feest van vrijheid. Zij die Hosanna (= kom ons helpen) zingen, zullen de bevrijder herkennen en thuis komen in de stad van vrede. Het pesachfeest leert ons in het spoor te gaan van de uittocht en ons vertrouwen te stellen op de God van bevrijding. Het bijzondere tijdens deze maaltijd wordt versterkt doordat kinderen telkens weer de vraag stellen: "Waarom is deze avond anders

dan alle andere avonden?" Dan wordt uitgelegd dat ieder gerecht zo zijn eigen symbolische verwijzing heeft naar het Exodusverhaal (Ex. 13-15).

Pesach, matse en maror

Volgens de Joodse geleerde Rabban Gamliël moeten met Pesach ieder jaar opnieuw drie begrippen worden besproken en zo worden doorgegeven aan de nieuwe generatie. Het eerste begrip is Pesach zelf: dit Hebreeuwse woord betekent 'over iets heenstappen' of 'ergens aan voorbij gaan' en verwijst naar God die aan de Joodse huizen in Egypte voorbij ging, zodat daar de oudste kinderen niet zouden sterven. Op de dag voor de grote bevrijding, na de tien plagen, moest een lam worden geslacht, het pesachlam. Van dit lam werd onmiddellijk gegeten en met het bloed werd de deurpost besmeerd, zodat God wist aan welk huis Hij voorbij kon gaan. Dit gebruik zou later, toen het volk in Israël was, jaarlijks worden gevierd. Het was dan groot feest in Jeruzalem. Alle pelgrims hadden een lam

**Het paas-
mysterie
vraagt om lef
en volharding.**

meegebracht om te offeren.'s Avonds werd er gezamenlijk gegeten. Dit vieren wij nog altijd op Witte Donderdag. En de volgende dag, Goede Vrijdag, gedenken wij dat Jezus zelf het geslachte Lam is geworden.

Het tweede begrip is *matse*: geen gewoon brood maar brood dat alleen uit water en meel is vervaardigd. Daarom blijven ze zo plat, het kan ongegist niet rijzen. Het wordt ook wel 'ellendebrood' genoemd en verwijst naar het brood dat de slaven in Egypte te eten kregen. Pesach wordt daarom ook wel 'het feest van de matses' genoemd: er was geen tijd om het brood te laten rijzen, want de bevrijding was aanstaande en er was geen andere keuze

dan God te volgen. Volgens de Joodse traditie leert het eten van de matses ons dat alleen God ons de vrijheid teruggeeft. Het gebed dat gezongen wordt bij deze maaltijd luidt: dit jaar zijn we nog hier, maar volgend jaar in de stad van vrede. Dit jaar nog als slaven, maar volgend jaar als vrije mensen. Op de schaal liggen drie afgedekte matses. De middelste van de drie wordt eruit gehaald en in tweeën gebroken. Hiervan wordt alleen de kleinste helft gegeten en de rest wordt weer ingepakt. Dit kleine stuk matse staat voor de herinnering aan de armoede

genoemd. *Seder* betekent 'volgorde' en doelt daarbij op de opeenvolgende perioden: de onvrijheid in Egypte, de doortocht van veertig jaar in de woestijn en de terugkeer in het beloofde land. Dat God ons heeft bevrijd, hoef je niet alleen met Pesach te vieren, maar elke dag van je leven zou je over die uittocht moeten verhalen. De Joodse geleerde Ben Zoma leert in de Haggada (letterlijk 'vertellingen' en in de praktijk het 'programmaboek' van de sedermaaltijd) dat we God hiervoor iedere dag in ons gebed zouden mogen danken.

God die bevrijdt

De eerste christenen vierden het paasmysterie in het teken van de verrijzenis van Jezus. Zijn lijden en sterven, de neergang in het dodenrijk en zijn opstanding op de derde dag maakten hem het Paaslam. De eerste christelijke paasvierders identificeerden zich in de gedenking van Pesach ook met hun voorvaders die uit Egypte wegtrokken en ervoeren dit alsof zij zelf in slavernij zijn geweest. Op deze wijze werd de paasnacht ook de nacht waarin Jezus, de Gezalfde, kwam om de verdrukten te bevrijden en diegenen die God wilden volgen te troosten. Het is daarom ook niet

en ellende in Egypte, maar verwijst ook naar deze tijd waar mensen in gebrek en onvrijheid moeten leven. Tijdens de maaltijd worden vier bekers wijn gedronken. Het bevrijdingsverhaal kun je proeven.

Het derde en laatste begrip is *maror*: de bittere kruiden. Hiervoor wordt meestal mierikswortel gebruikt. Wanneer de tranen in de ogen springen bij het eten hiervan worden wij ons ervan bewust hoe bitter de slaventijd was en kunnen wij des te beter de vrijheid waarderen die wij nu genieten. De avonden waarop deze maaltijd plaatsvindt, zijn de eerste twee van Pesach en worden 'sederavond'

verwonderlijk dat wij heden ten dage, als we tijdens de Paaswake het 'Lumen Christi' (= Licht van Christus - red.) binnen brengen, lezen uit het Bijbelboek Exodus en bidden en zingen dat Hij ons allen zal overbrengen 'van slavernij naar vrijheid, van droefheid naar vreugde, van rouw naar feest, van duisternis naar licht'. Het paasmysterie vraagt om lef en volharding, om te geloven in een God die bevrijdt. Het is niet voor niets dat wij ons hierop veertig dagen in de vastentijd voorbereiden. Het is een uitdaging om die weg van bevrijding te gaan, om te leven voor en om uit te zien naar die komende wereld. Een wereld waar geen meester-/ knechtverhoudingen meer zijn en alle tranen zullen worden uitgewist. Een samenleving waar vrede en gerechtigheid de fundamenten zijn, waar eenieder zijn eigen plek mag hebben en waar brood genoeg is voor allen. Een huis waar God niet aan voorbij gaat, maar waar Hij woont. ■

Wim Timmer

Diaken Wim Timmer is diocesaan referent voor de relatie Jodendom-Christendom.

Tijdens de maaltijd worden in de juiste volgorde de volgende ingrediënten genuttigd:

- Voorjaarsgroente, groene kruiden, vaak peterselie en radijs (*karpas*)
- Het ongedesemde brood (*matses*)
- De bitter smakende groente/kruiden (*maror*)
- Een zoet mengsel van appel, rozijnen en noten (*charoset*)
- Een gebraden ei (*beetsa*)
- Een geroosterd lamsbotje (*zeroa*)

40MM

Wandel mee op 12 mei

De 40MM - 40.000 meter mars - is een sponsorwandeloctocht door de dorpen Venhuizen, Hem, Wijdenes, Oostereek en Schellinkhout. Vorig jaar liepen zo'n 1.200 wandelaars, van jong tot oud, een bedrag van ruim 90.000

euro bij elkaar. Dit wordt in het geheel besteed aan de ongeveer 140 projecten in minder ontwikkelde landen.

De 40MM wordt sinds 1974 georganiseerd door de stichting Missie Zending en Ontwikkeling. De 45^e editie van de 40MM vindt plaats op 12 mei (de zaterdag na Hemelvaartsdag). Naast de veertig kilometer door dit gedeelte van West-Friesland zijn er ook een aantal kortere routes uitgezet. Tijdens het wandelen is het genieten van het West-Friese landschap en dorpen. Wandelend over de dijk heeft u een groots uitzicht over het IJsselmeer. Het leuke is dat iedere wandelaar bij de finish een aandenken aan de wandeloctocht ontvangt uit de landen van de verschillende door 40MM gesteunde projecten. ■

*As in 't voorjaar de bome weer bloeie,
al is de skoônmaak den ok weer an kant
Al hoor je buiten de koeie weer loeie,
loop den d'rs rond in ons West-Friese land.*

*En bai Venhuizen deer weet ik een tochie,
ien keer in 't jaar loopt deer tweiduzend man.
Kroige wat lekkers meist bai ieder bochie,
en deer geniet vezelf alleman van*

*Gaan an de loop voor de missie, de zending,
gaan an de loop en geef mense een stem,
gaan an de loop en geef levens een wending,
gaan an de loop met de 40 MM.*

Ina Broekhuizen-Slot

Alle informatie over deelname, routes, opbrengsten en de gesteunde projecten vindt u op: www.40mm.nl.

Wat ik DOE...

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communicatiegroep tot parochiebestuurder. SamenKerk reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Eric van Teijlingen

Klankkleur voor de parochie

Noud van Schrojenstein Lantman rolde er vanzelf in. In 1994 was zijn vader, toen pastoor Lou Le Jeune pastoor was van de Jozefkerk in Bussum, actief met het parochieblad *Bij de tijd*. Het gebruik van de pc kwam op en Noud, werkzaam als IT'er, had de apparatuur en de software om getypte velletjes in te scannen. Hij hielp zijn vader en toen zijn vader ziek werd, nam Noud diens vrijwilligerstaken over. "Ik verzamel alle kopij voor het parochieblad, lees het door, kijk naar de strekking van het verhaal, verbeter spel- en typefouten, zoek en bewerk de foto's, en zet het in een bepaalde lay-out ter bespreking in de redactie. Na de redactievergadering geef ik alle artikelen en stukjes door aan degenen die voor de opmaak zorgen. Daarna kom ik weer in beeld: het drukwerk", aldus Van Schrojenstein Lantman. "Omdat ik bekend was met een stencilmachine, heb ik een aantal jaren geleden bij het wegvallen van die vrijwilliger ook die taak erbij genomen. Ook hielp

**Parochie H. Drieëenheid
Kerkgebouw H. Joseph
Bussum
Noud van Schrojenstein
Lantman (64)
Redactielid parochieblad**

Eén groep één klank

Ze was zelf een jaar of twaalf, "na het kinderkoor", toen ze begon bij het tienerkoor van de Augustinus en nu staat Sarah Nieuwenhuizen, in het dagelijks leven als muziektherapeute actief met muziek met vooral autistische kinderen, alweer een paar jaar als dirigente enthousiast voor het koor. Eerlijkheid gebiedt: ze zit voor het koor, want Sarah speelt gelijktijdig de piano. "Ik speel piano en dirigeer vooral met mijn hoofd. Het voelt soms een beetje als een topsport, want ik moet noten lezen, muziek spelen, naar het koor luisteren en aangeven." Op dit moment telt het koor 21 leden (vooral meiden tussen de twaalf en twintig jaar) en er wordt flink geoefend op *Jesus Christ Superstar*, dat dit koor ieder jaar in een ietwat andere vorm met Pasen uitvoert. Dit jaar is het tienerkoor aangevuld met leden uit de regio Amstelland en voeren ze deze hitmusical uit op Palmzondag en Goede Vrijdag. "Ik vind het belangrijk

Foto: Eric van Teijlingen

(technische) voorbereiding. *Klankkleur* wordt op de pastorie van de Mariakerk nog steeds machinaal geraapt en geniet door een groep vrijwilligers en vervolgens verspreid over de parochie. Zeven keer per jaar verschijnt *Klankkleur* in een oplage van 1850 stuks. Het blad telt alweer de vierde jaargang en iedere editie heeft minimaal 28 pagina's. Naast de algemene pagina's heeft ieder van de drie voormalige parochies van de parochie H. Drieëenheid van Bussum-Naarden een aantal eigen pagina's. "De pastoor en het parochiebestuur zijn vaste leveranciers van een stukje of artikel, evenals het overzicht van de vieringen. Een aantal parochianen levert met grote regelmaat artikeltjes aan. Ook werkgroepen weten de weg naar het parochieblad te vinden. Over kopij hebben we niet te klagen. Het is ooit als een hobby begonnen rond de opkomst van de pc's. En nu ben ik blij met deze vrijwilligerstaak om de parochie te informeren wat er gaande is en het is fijn dat de mensen blij zijn dat iemand iets voor ze doet", aldus de enthousiaste Van Schrojenstein Lantman. ■

ik mee met het rapen, vouwen en nieten tot een boekje en de verspreiding van het blad. Dat was altijd een gezellige boel. Sinds een aantal jaar loop ik zelfs de wijk van mijn moeder omdat zij dat niet meer kon." Door de samenwerking van de Bussumse parochies is *Bij de tijd* van de Jozefkerk opgegaan in het nieuwe parochieblad *Klankkleur*. Noud houdt zich nu vooral bezig met de

dat de jongeren zelfvertrouwen krijgen en plezier beleven aan het zingen. Dat ze één groep, één klank worden. Want ja, zingen in een kerkkoor is niet cool voor de jeugd. Vriendjes op school vinden dat maar raar. Daarom is het belangrijk dat ze het leuk vinden. Ik wil iedereen ook een kans geven om solo te zingen. En het is leuk als ze dat durven." Wat zingt het koor? "We zingen kerkelijke liedjes en ook popliedjes, waar we een boodschap uithalen die passend is bij de liturgie van de viering. Mensen zijn soms verbaasd dat we bijvoorbeeld Disneyliedjes zingen, maar die passen soms goed." En nu *Jesus Christ Superstar*? "Een bijzonder project. Ik heb het zelf ooit ook gezongen, vooral het lied *Gethsemane* raakt mij. De muziek is heel meeslepend en er zit veel emotie in het verhaal. De jongeren, zo merk ik, kruipen echt in de huid van hun personage. En zo leven we als koor echt mee met het lijdensverhaal." Een jongerenkoor is toch bijzonder. "Het koor was voor mij belangrijk om bij de kerk te

**Regio Amstelland
Kerkgebouw
St. Augustinus
Amsterdam
(Buitenveldert)
Sarah Nieuwenhuizen
(27), dirigent
jongerenkoor Vivace**

blijven. En zo wil ik met het koor ervoor zorgen dat de jongeren een eigen plek hebben in de parochie. We hebben hier ook een eigen jongerenzolder. Van de (Bijbel)teksten pikken ze toch wat op en mede door hun eigen plek voelen ze zich thuis in de parochie." ■

The Passion

is even met z'n allen gelovig zijn

D

eigentijdse muzikale vertolking van het verhaal over het lijden en sterven van Jezus. Een rauw, maar troostrijk verhaal tegen de achtergrond van een wijk die bekend is met verdriet en tegenslag, maar ook met wederopbouw en veerkracht.

e achtste editie van The Passion vond op 29 maart in Amsterdam-Zuidoost plaats. Dit stadsdeel - dit jaar vijftig jaar oud - was in al zijn veelzijdigheid bij uitstek geschikt om als decor te dienen voor de

Dit jaar had The Passion het thema 'Ik zie jou' en was er een nieuwe verhaallijn aan toegevoegd: jazzzangeres Graziëlla Hunsel Rivero speelde de rol van de vrouw die geneest door aanraking van de mantel van Jezus. Deze gebeurtenis was gecomponeerd tot een roerend duet tussen haar en Jezus (dit jaar musicalster Tommie Christiaan). Maar zoals ieder jaar trok er ook een groot, verlicht kruis door de stad. Wat beweegt iemand om het kruis te willen dragen tijdens The Passion? En wat betekent dat kruis voor hem of haar? *SamenKerk* sprak met twee processiedeelnemers.

De eerste keer in Gouda

Karin Blankendaal is 37 jaar, orthopedagoge en moeder van twee kinderen (2 en 4) uit Hoorn. Zij nam in 2011 deel

er is altijd weer nieuw leven mogelijk. Het was een heel goed gevoel om het kruis samen met anderen te dragen. Ik zou het zo nog een keer doen. Wat ik ook bijzonder vind aan The Passion, en ik hoop dat dit zo blijft, is dat jong en oud erbij betrokken zijn.“

Dit jaar in de Bijlmer

Iris Gelen is 28 jaar, werkt in de ouderenzorg en woont in Goor (Overijssel). Ze is betrokken bij het jongerenwerk van de franciscanen in Amsterdam. Met hen liep ze Witte Donderdag mee in de processie door de Bijlmer. “Het lijkt mij een mooie en unieke ervaring om mee te lopen en om het hele evenement te beleven. Ik kijk ernaar uit, want zo iets maak je misschien maar één keer in je leven mee. Ik verwacht dat dit jaar opnieuw een krachtig verhaal over de lijdensweg van Jezus wordt neergezet.

Natuurlijk met veel muziek en vertellers erin.

Pasen betekent veel voor mij. Gezellig samenzijn met familie. En tijdens de viering en het zingen in de kerk gedenk ik Jezus' lijden en wat Pasen betekent.

Het thema van deze Passion, 'Ik zie jou', vind ik erg belangrijk. Ik denk dan aan aandacht voor elkaar en dat je elkaar helpt. Zoals afspreken met vriendinnen of met de kameradengroep wat leuks gaan doen. Of dat ik gezellig een keer bij mijn buurvrouw

op visite ga of zij bij mij voor een kopje koffie en een praatje. Op deze manier bouw je een band met elkaar op en kun je op elkaar terugvallen. Misschien zien we dat in The Passion van dit jaar ook wel terug bij de belangrijkste personen rondom Jezus. Hij is hun voorbeeld en ze willen een band met Hem opbouwen maar weten niet wat er zal gaan gebeuren. Ik laat me in ieder geval verrassen!” ■

Edith van Kuijk

Christel Kerssens-van der Pijl

Ik verwacht dat een krachtig verhaal over de lijdensweg van Jezus wordt neergezet.

aan de eerste editie van The Passion in Gouda, omdat ze hiervoor door de organisatie was gevraagd. “Ik had geen idee dat het zo'n groots gebeuren zou zijn. Kort ervoor was ik teruggekomen uit Afrika waar ik een tijd woonde, en daar gaat iedereen naar de kerk. Elke feest- en herdenkingsdag wordt er groots gevierd. Mijn opvatting was dat de armoede nog wél het geloof kent, en de rijkdom zoals hier veel minder. In Afrika ben je met z'n allen gelovig, in Nederland ben je alleen gelovig. Maar tijdens The Passion niet meer. Dat vond ik heel frappant. Bijzonder was het om te ervaren dat je met elkaar het kruis draagt. Dat kruis was trouwens letterlijk loodzwaar, en ook in figuurlijke zin beseftte ik dat Jezus dit heeft gedragen zonder dat mensen hem hielpen. Pasen is voor mij echt de grond van de Kerk. Feest van de hoop,

De 150 (migranten) kerkgemeenschappen in Amsterdam-Zuidoost, incl. de katholieke parochies de Graankorrel, All Saints en H. Urbanus, hebben ter gelegenheid van The Passion het magazine *Ik zie jou* uitgebracht om hun zichtbaarheid in de samenleving te vergroten en zich met elkaar te verbinden.

Afscheid van Marcus in het Marcusjaar

Hensbroek, een dorp 'in the middle of nowhere' zullen buitenstaanders zeggen. Voor de bezoekers van de schuin tegenover het oude gemeentehuis gelegen kroeg 'Het springende paard' is dit dorp echter 'het middelpunt van de wereld'.

De noodkerk staat er nog steeds, situatie 2018

Hensbroek, St. Marcuskerk

Hensbroek ligt tussen Obdam met zijn rijzige toren, het verstedelijkte Heerhugowaard (zie *SamenKerk* 2017 nr. 4), Oterleek (met een voormalig protestants kerkje uit 1925 gebouwd op een oud stukje land in het meer), Rustenburg (met zijn unieke molens) en Ursem (met het rode dak). De naam Hensbroek horen we al in 1120: Ene Hein bezat hier een drassig landje (een 'broek').

De kerk in het midden

Als men het dorp vanuit de zuidkant (vanuit Ursem) nader, ligt het als een volmaakt geheel voor je. Hensbroek is op de huidige plek ontstaan in de late middeleeuwen, nadat een wat westelijker gelegen ontginning was verlaten. Westelijk van het dorp ligt nu de achtkantige molen

uit 1866 die de polder bemaalde. De oude kerk ligt midden in het dorp. Aan het Kerkepad, vroeger bescheiden tussen de boerderijen. Na de sloop van een hoeve in 1960 kwam er een parkeerplaats vrij die na de restauratie van de kerk in 1987 werd omgebouwd tot een fraai kerkplein met herinneringsstenen aan dijkgraven uit 1729, een oud stoomgemaal uit 1879 en een sluizencomplex uit 1899 en een monument voor een zeer geliefde huisarts.

De oude kerk

De waarschijnlijk van oorsprong vijftiende-eeuwse kerk brandde in 1579 af. Men redt zich dan in de open lucht tot 1587. Dan wordt er

Zijgevel met
'torentje'

Panorama
vanaf het zuiden,
rechts stadhuis.

Interieur
januari 2018

lijkt aan hem te herinneren. Het werd een zes traveeën diepe kerk met een ingebouwde toren met ranke spits. De kerk heeft een gedrukt tongewelf met trekbalken. In 1988 is de kerk gerestaureerd en 'verzakvrij' gemaakt. In de toren hangt een klok uit 1637 van de Enkhuizense klokkengieter Everardus Splinter. Het klokje van het tegenover de koorpartij van de kerk gelegen stadhuis doet aandoenlijke pogingen met zijn gepingel die te evenaren. Dat 'stadhuis' met zijn grappig torentje naar ontwerp van A.T. van Wijngaarden is de moeite van het bekijken waard.

Marcus is als een wat knorrig kijkende oudere man afgebeeld.

(net zoals de katholieken dat in 1964 zouden doen) een noodkerk gebouwd waar men zich zo'n zeventig jaar mee behelpt. In 1657 wordt in vrij korte tijd een stenen kerk geheel in gotische stijl opgetrokken. Dit bouwproject geschiedde op initiatief van ambachtsheer Jacob van Wassenaar van Duivenvoorde en zijn vrouw Agnes van Renesse. Een cartouche binnen (tegen de oostwand van de toren) herinnert daar aan. Er wordt gezegd dat de kerk gebouwd werd ter nagedachtenis aan hun twaalf jaar oude zoontje. De kleine David op het psalmbordje

De gedachtenis van Marcus

De middeleeuwse kerk schijnt aan de heilige Marcus te zijn toegewijd. Als men aan de overkant van het koor van de kerk, even naast het gemeentehuis, de Burgemeester Kooimanweg inloopt, passeer je (loop er niet voorbij) het schuurvormige katholieke Marcuskerkje. De katholieken hebben eerst in een klein kerkje bij een kerkhof in de buurt gekerkt. Toen dat

gesloopt werd en rond 1965 de nieuwe (toch nog een) noodkerk werd gebouwd, genoten zij gastvrijheid in de oude protestantse dorpskerk. Daarna wilde men weer bij de oude geschiedenis inhaken. Een oud Marcusbeeld dat – naar men zegt – uit de oude middeleeuwse kerk afkomstig is, werd teruggekocht. Marcus is als een wat knorrig kijkende oudere man afgebeeld. Een lief klein klokje (het derde klokje van het dorp) aan een stenen schoorsteen bevestigd roept de mensen in deze bijzondere

Een pijporgel van Vermeulen ondersteunt de gezangen. Een kostelijk geheel.

Landelijk Hensbroek

Het Gemeentehuis

↑ schuur (die zich in vorm perfect aanpast aan de andere schuren in de buurt) bijeen. De parochie bezit een mooi rood kazuifel met daarop een pelikaan, symbool van de Christus die zijn Bloed voor ons welzijn offerde. Een pijporgel van Vermeulen uit Alkmaar ondersteunt de gezangen. Het is een kostelijk geheel. Het kerkje is nieuw dus, een noodkerk zoals de protestanten in de 17e eeuw ook hebben gehad. Dat stond er zo'n zeventig jaar. Hoe lang zal dit aandoenlijke (nood)kerkje bewaard blijven?

Een laatste bezoek

Weemoed overviel de kerkengek bij zijn bezoek aan deze intieme ruimte in januari dit jaar toen hij hoorde dat 6 mei 2018 de laatste viering gehouden zal worden. Toch fijn dat hier een levendige gemeenschap in Jezus' naam aanwezig kon zijn. We wensen de parochianen sterkte toe na zes mei! ■

Hein Jan van Ogtrop

Gegevens zijn ontleend aan de boeken van Monumentenzorg over Noord-Holland en het jubileumboek, dat in 2005 uitkwam ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de kerk.

Kijk voor meer foto's op de website kerkengek.nl

Hoe komt het toch? De crisis is voorbij. De economie bloeit en groeit. De arbeidsmarkt staat onder druk.

Maar de armoede neemt toe. Het blijkt hardnekkiger dan ooit. Wereldwijd zijn er meer miljonairs dan ooit terwijl de armoede wereldwijd niet afneemt. Ook verschijnt er een nieuwe tweedeling in onze samenleving. Aan de ene kant mensen die precies weten hoe alles werkt, en aan de andere kant mensen die nauwelijks meer zicht hebben op wat er gebeurt. Daarom vraagt de diocesane caritas dit jaar uw aandacht voor armoede en organiseert ze, in samenwerking met anderen, een aantal bijeenkomsten over dit jaarthema.

Dag van de caritas

Hoe ziet armoede er tegenwoordig uit? Hoe komen wij het als Kerk en als caritas op het spoor? En wat kunnen en moeten wij doen? Jan Maassen, coördinator caritas van het bisdom Rotterdam, gaat in op deze vragen. In vijf workshops, met verschillende onderwerpen, worden ons ideeën aangereikt en gaan we met elkaar in gesprek over wat ons te doen staat. Aan het slot wordt de brochure *Samen tegen Armoede* uitgereikt.

- zaterdag 7 april van 10.00-13.00 uur (incl. lunch)
- Diocesaan missionair centrum (Heiloo)

Op zoek naar vrijwilligers (de V3-cursus)

Het is een uitdaging om vrijwilligers te vinden voor de caritas. Deze

cursus is bedoeld om caritasinstellingen en -groepen te ondersteunen in hun zoektocht naar vrijwilligers. De cursus wordt gepresenteerd op de Dag van de caritas. Meer informatie volgt in april.

Armoede in Noord-Holland

In samenwerking met andere kerken en het OSMA (Oecumenische stichting maatschappelijke activering) wordt een provinciale studiedag georganiseerd, waarin nader wordt ingegaan op de armoede in Noord-Holland, en de positie van de kerken hierin.

- vrijdag 21 september
- meer informatie volgt eind augustus

Bezielingsdag

Armoede, raakt het ons ook zelf? Is armoede meer dan alleen een tekort aan geld? Hoe ziet onze eigen

armoede eruit? En wat heeft armoede te maken met ons geloof? Niet de 'armen', maar wij staan centraal op deze ochtend. Wij laten ons op deze dag inspireren door de heilige Vincent de Paul, een Franse priester uit ongeveer 1600 die de armoede in die tijd radicaal aanpakte. De ochtend wordt mede georganiseerd door het Vincent de Paul Center Nederland (Nijmegen).

- zaterdag 20 oktober van 10.00-14.00 uur
- Diocesaan missionair centrum (Heiloo)

Caritaszondag

De caritaszondag valt dit jaar samen met de tweede Werelddag voor de armen, die door paus Franciscus is ingesteld. Het is de 33e zondag van het jaar. Op deze zondag zal aandacht worden besteed aan armoede in al haar vormen. Uw parochiële caritas zal een beroep op u doen om een project te steunen dat de armoede in uw omgeving tegengaat.

- zaterdagavond 17 november en zondag 18 november
- in alle parochies van het bisdom ■

Diocesane caritas
Haarlem-Amsterdam

Voor meer informatie over en/of aanmelding voor deze activiteiten:
Ernst Meyknecht (caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl).

Hij is verrezen Hij is niet hier

“Hij is verrezen. Hij is niet hier”, laat de evangelist Marcus (Mc. 16:1-8) de engelen tegen de vrouwen zeggen die naar het graf kwamen om het lichaam van Jezus te balsemen. De grafkapel in de Heilig Grafkerk in Jeruzalem is de plek van de begrafenis en tevens van de verrijzenis. In dezelfde kerk is ook de locatie van de kruisiging te vinden. Daarmee is de Heilig Grafkerk de heiligste en belangrijkste plek voor christenen op aarde. Sinds de voltooiing vorig jaar van de restauratie heeft de grafkapel een nieuwe uitstraling.

D

e duizenden pelgrims die dagelijks het graf van Jezus bezochten en dan vaak lang in de rij moesten staan om de door brandende kaarsen

zwartgeblakerde kapel, ingekapseld in een ijzeren constructie, te bezoeken, hadden waarschijnlijk geen flauw benul dat het gebouwtje onder de koepel in de Heilig Grafkerk in Jeruzalem onveilig was. Het was zichtbaar dat het met hulpmiddelen bijeen gehouden werd, maar niemand kon bevroeden dat er eigenlijk een grote kans op instorten was. Vorig jaar is het geheel gestabiliseerd en gerestoreerd. Er kwam een zandkleurige marmeren kapel tevoorschijn als stralend middelpunt van de koepelkerk.

De Grafkerk wordt beheerd door zes kerken (de rooms-katholieke, Griekse en Armeense Kerk, die de eigenlijke grafkapel in beheer hebben, en verder de Syrische, Koptische en Ethiopische Kerk). De onderlinge samenwerking is niet optimaal te noemen. Opstootjes tussen monniken van de verschillende denominaties komen nog steeds voor. Dit gebrek aan overleg en samenwerking zorgde ervoor dat men nooit een degelijk onderhoudsplan kon maken voor de grafkapel. Het huidige gebouwtje dateert uit 1807 maar was sinds 1947, toen er na een aardbeving een ijzeren skelet om de kapel werd gezet, niet meer onderhouden. Tijdens de restauratie werden alle marmeren platen verwijderd en schoongemaakt; historische inscripties en unieke fresco's en iconen werden van roet ontdaan. Met zichtbaar resultaat.

Graf van Jezus

Ook het (lege) graf van Jezus werd onder handen genomen. Altijd weer een spannend moment. In historische bronnen waren er

beschrijvingen, maar zouden die door de archeologische vondsten ondersteund worden? De archeologen verwijderden de bovenste marmeren plaat, waarbij in de loop der eeuwen miljoenen christenen geknield hebben. Daaronder lag onder een laag zand een tweede dekplaat, met een kruisvaarderskruis erop. Deze plaat uit de twaalfde eeuw was bekend uit de bronnen. Daaronder ontdekte men een deksteen uit de vierde eeuw, uit de tijd dat de Grafkerk in opdracht van keizer Constantijn gebouwd werd. Daaronder vond men het stenen bed waarop Jezus begraven zou zijn. Het bijzondere van deze vondst is dat alle lagen van de geschiedenis zijn teruggevonden bij het grafmonument van Jezus.

Bij de werkzaamheden werd een klein luikje gemaakt in de grafkapel, waar achter de oorspronkelijke rots te zien is van het oorspronkelijke graf van Jezus. Dichterbij kan een gelovige niet komen... maar wel met de boodschap van de engelen in het achterhoofd. ■

Eric van Teijlingen

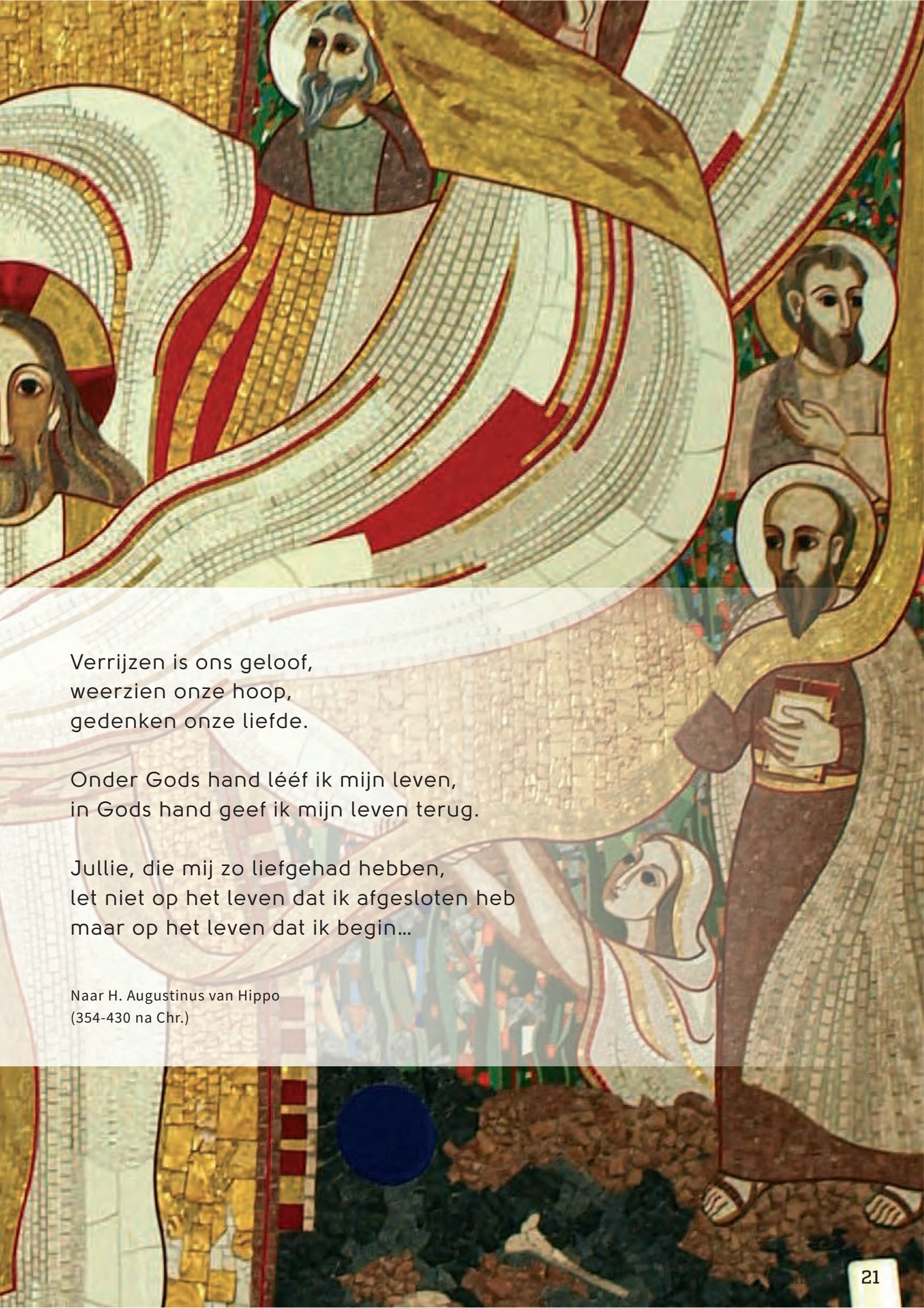
Het bijzondere is dat alle lagen van de geschiedenis zijn teruggevonden.

Verrijzen

is ons geloof

Afbeelding: detail mozaïek de Verrijzenis
(kapel St. Stanislas, Lubiana, Slovenië | M. Rupnik sj)

Verrijzen is ons geloof,
weerzien onze hoop,
gedenken onze liefde.

Onder Gods hand lééf ik mijn leven,
in Gods hand geef ik mijn leven terug.

Jullie, die mij zo liefgehad hebben,
let niet op het leven dat ik afgesloten heb
maar op het leven dat ik begin...

Naar H. Augustinus van Hippo
(354-430 na Chr.)

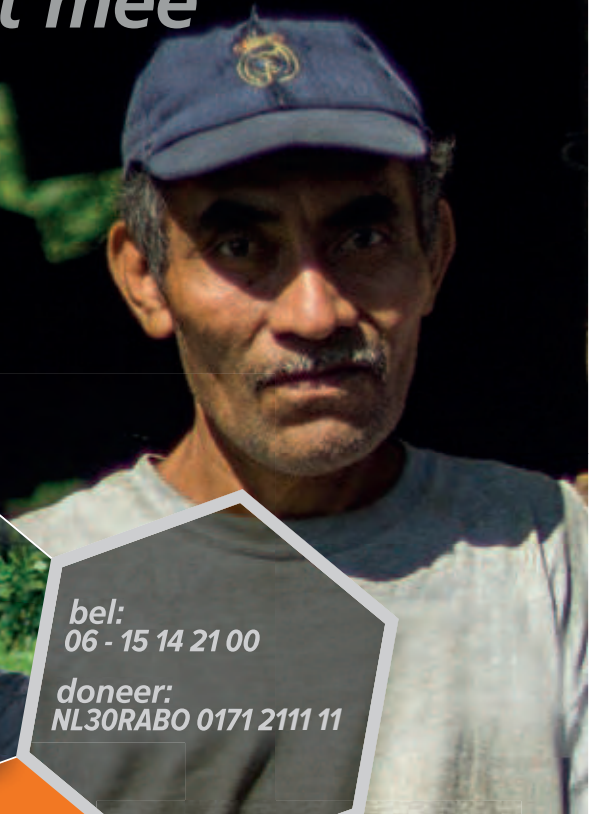
week
nederlandse
missionaris

www.weeknederlandsemissionaris.nl

Geloven in de ander ieder mens telt mee

**WNM
Inspiratiedag**
14 april 2018
Orangerie
in Den Bosch

U komt toch ook?

bel:
06 - 15 14 21 00

doneer:
NL30RABO 0171 2111 11

KOM EN ZIE ABDIJ VAN EGMOND WEEKEND

"Als je vandaag
zijn stem hoort:
durf je hart te openen!"
H. Benedictus

18 - 20 mei 2018

Voor mannen die de roep van hun hart willen
volgen en het pad van het monniksleven
wilt verkennen.

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op
www.willibrordseminarie.nl
of kom langs in Heiloo!

GROOTSEMINARIE ST. WILLIBRORD
Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo
T 072 505 1288
www.willibrordseminarie.nl

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

Een greep uit de activiteiten en agenda van de beide bisschoppen. Meer op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl.

Drieluik over Maria

In een serie van drie filmpjes vertelt mgr. Jan Hendriks over het belang van de heilige Maagd Maria en hoezeer de Moeder Gods bij het werk van Jezus betrokken is. De filmpjes zijn in februari, maart en mei verschenen op www.katholiekleven.nl

Vlaamse en Nederlandse bisschoppen

Op 6 februari was de jaarlijkse ontmoeting tussen de Vlaamse en Nederlandse bisschoppen, waaraan mgr. Jos Punt en mgr. Hendriks hebben deelgenomen. Er werd gesproken over thema's als de interreligieuze dialoog met de islam, de aanstaande bisschoppensynode over jongeren en de discussie over voltooid leven.

Afscheid Jan Berkhout

Op zaterdag 3 maart was mgr. Hendriks hoofdcelebrant in een feestelijke Mis in Tuitjenhorn bij het afscheid van Jan Berkhout, o.a. oud-rector van het Willibrordhuis in Amsterdam (1991-1994) en oud-pastoor van de H. Vincentiusparochie in Volendam (1995-2003). Vanwege zijn gezondheid gaat hij verhuizen.

Aanstellingen seminaristen

Mgr. Punt heeft op maandag 5 maart de admissio verleend aan de seminaristen Juan Ignacio Jiménez Walker en Dino Deltin. Ze zijn daarmee opgenomen onder de kandidaten voor het priesterschap.

Stille Omgang

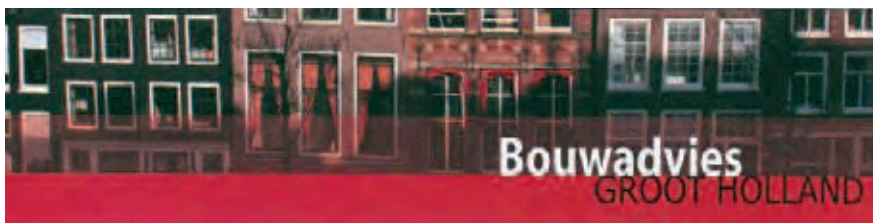
Beide bisschoppen waren actief tijdens de Stille Omgang in de nacht van 17 op 18 maart in Amsterdam. Mgr. Punt ging voor in de jongerenviering in de Mozes en Aäronkerk en mgr. Hendriks in de Nicolaasbasiliek voor de West-Friese pelgrims.

Diakenwijding Abdij van Egmond

Op maandag 19 maart, hoogfeest van St. Jozef, heeft mgr. Punt broeder Steve Purperhart van de Abdij van Egmond tot transeunt diaken gewijd. Later dit jaar volgt de priesterwijding.

Avond van de Martelaren

Mgr. Punt was hoofdcelebrant in de viering op de Avond van de Martelaren op vrijdag 23 maart in de Nicolaasbasiliek in Amsterdam.

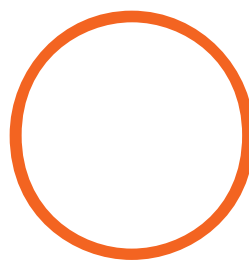

U wil het beste voor uw pand, of u nu eigenaar bent of beheerder. Wij willen u graag bij deze klus bijstaan. Door bouwkundige inspecties en adviezen, maar ook bij het begeleiden van de uitvoering van onderhouds-, verbouwings- en restauratieplannen helpen wij u uw monument in stand te houden. Ook voor subsidieaanvragen en de beoordeling van offertes en prijsopgaven kunt u een beroep op ons doen.

Wilt u meer weten, kijk dan op www.monumentenwachtnoordholland of mail ons info@monumentenwachtnoordholland of info@bouwadviesgroot Holland. Heeft u nog vragen? Bel dan 075 6474588 Koetserstraat 3, 1531 NX Wormer Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

De duivel is er de baas, maar de hemel is met ons

In Dachau zijn duizenden geestelijken vermoord, onder wie Titus Brandsma

Op 4 mei herdenkt Nederland onder anderen de slachtoffers van het naziregime in de Tweede Wereldoorlog. Daartoe horen ook duizenden priesters, mannelijke en vrouwelijke religieuzen, dominees en rabbi's. Het concentratie-

kamp van Dachau (Zuid-Duitsland) kende een 'Pfarrerblock' waar honderden priesters (in 1942: 2.600) onder barre omstandigheden samenleefden. Bekende namen als de zalige Karl Leisner, kardinaal Beran (van Praag) of de zalige Titus Brandsma, maar ook vele onbekenden als karmeliet Rafaël Tjihuis, kapelaan Reinders, pastoor Galama, kapelaan Van Rooijen of de jezuïetenpaters Schwaans en Regout.

Het concentratiekamp Dachau huisvestte bijna elke rang van de kerkelijke hiërarchie: bisschoppen, abten, dekens,

pastoors, kapelaans, seminaristen en broeders. Het kende ook de rijke verscheidenheid aan congregaties en orden: jezuieten, benedictijnen, franciscanen, kapucijnen, karmelieten, dominicanen, redemptoristen, augustijnen, assumptionisten, salvatorianen, norbertijnen, trappisten en nog vele anderen.

Karmeliet Rafaël Tjihuis (1913-1981) schreef over zijn ervaringen in Dachau, en over de zes weken in de zomer van 1942 dat zijn ordegenoot Titus Brandsma daar werd opgesloten. Brandsma overleed op 27 juli 1942 in het kamphospitaal, waar hij met een dodelijk spuitje werd vermoord, 61 jaar oud.

Passieweek

Velen in Dachau hielden het slechts enkele maanden vol, sommigen maar enkele weken. In 1942 stierven bijna duizend geestelijken door uitputting en honger, door de mishandelingen en als slachtoffers van de biochemische experimenten die op hen werden uitgevoerd.

De geestelijken werden bij elkaar ondergebracht in enkele barakken.

De leiding van zo'n gebouw werd in handen gegeven van medegevangenen, die er vaak een wreed regime op na hielden. De "Blockälteste" van het priesterblok had 23 gevangenisstraffen achter de rug en was de baas over honderden kapelaans, pastoors, dekens, en enkele bisschoppen. Scheldpartijen, mishandelingen en bespottingen moesten deze geestelijken elke dag ondergaan. Tjihuis schrijft: "Zelf krijg ik dagelijks slaag, niet één keer, maar soms zelfs meerdere keren per dag" (pag. 58 ¹).

Het lijden van de priesters was groot. De passieweek was aanleiding nog wreder tegen hen op te treden. Acht dagen lang (van Palmzondag tot Paasmaandag) duurde het strafexerceren op de appèlplaats en door de straten van het kamp. Bij snerpande wind moesten alle priesters, ongeacht hun leeftijd of gezondheid, meerdere uren geheel ontkleed buiten staan. Op Goede Vrijdag, Paaszaterdag en Paaszondag moest er van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat gemarcheerd worden. Na afloop werden de priesters gedwongen *O Haupt voll Blut und Wunden* te zingen. Tjihuis beschrijft het lot van een jonge Oostenrijkse priester, Andreas Rieser. Op Goede Vrijdag 1942 moest hij met enkele Joden oude prikkeldraad-

versperringen opruimen. Hij werd tot bloedens toe geslagen. Een SS'er gaf het bevel om van prikkeldraad een kroon te vlechten; die werd op het hoofd van de priester gezet. Rieser werd bespot, bespuwd en geslagen, en moest het hele kamp doorlopen.

Geloof blijft

Hun geloof gaf de geestelijken de kracht om door te gaan. Tjihuis schrijft: "Ik heb een afspraak met de Duitse pastoor Richard Schneider. Hij belooft me, als ik er verder geen ruchtbaarheid aan geef, van tijd tot tijd de H. Communie te brengen (Duitse priesters mochten wel de Mis vieren - red.). Op een dag wenkt hij mij. In het drukke heen en weer lopen van al die mensen (na het ochtendappèl) is het voor mij een kleine moeite ongemerkt bij Richard te komen. Zonder te blijven staan en ook zonder wat te zeggen geeft hij me onopvallend een klein wit papiertje waarin Ons Heer verborgen is. Een trillen van heilige vreugde ontgaat me niet nu ik voor

de eerste maal persoonlijk deze kostbare schat mag aannemen. Overgelukkig ga ik naar pater Titus en geef ik hem voorzichtig Ons Heer over. 's Middags als we op het blok zijn teruggekeerd en na ons schamele middagmaal enkele ogenblikken vrij hebben, lopen we beiden enige keren de blokstraat op en neer. Daarbij spreekt Titus een paar godvruchtige woorden van geloof en liefde tot Christus in het Heilige Sacrament. Als hij dan overtuigd is dat er geen gevaar bestaat geeft hij me de Heilige Communie. Daarna

gaan we beiden elk onze weg, Christus in ons hart, biddende, temidden van de andere gevangenen die allengs naar buiten gekomen zijn. Niemand heeft wat gemerkt maar wij beiden zijn zielsgelukkig" (pag. 82-84). En zo overleven ze, levend van één hostie die vaak door meer dan tien personen wordt gedeeld.

Bevrijd

Op 29 april 1945 werd Dachau door de Amerikanen bevrijd. In de priesterbarakken werd het Te Deum aangeheven. Op de appèlplaats werd een groot altaar en een gigantisch kruis neergezet en op 3 mei werd een feestelijke hoogmis gezongen. Op 4 mei werd een requiem gezongen voor allen die in het kamp zijn gestorven of er werden vermoord. Tjihuis: "De duivel is er de baas, maar de hemel is met ons." ■

Eric van Teijlingen

**Onopvallend
geeft hij me een
klein wit papiertje
waarin Ons Heer
verborgen is.**

¹ Hanneke Veerman (red.), *Innerlijke reis Dachau. Voorbij de grens. Dagboek van Rafael Tjihuis met daarin de laatste dagen van Titus Brandsma* (Leeuwarden, 2002).

Heiligdomsvaart Maastricht

Elke zeven jaar wordt in Maastricht een grote bedevaart gehouden naar het graf van Sint Servaas, de eerste verkondiger van het geloof in Nederland. Deze Heiligdomsvaart vindt weer plaats van 24 mei tot en met 3 juni met een uitgebreid programma van processies, vieringen, reliektioningen, culturele evenementen, muziekkuitvoeringen en exposities. Het thema van de Heiligdomsvaart 2018 luidt: Doe goed en zie niet om.

Sint Servaas of Servatius was de eerste bisschop die in het huidige Nederland het geloof verkondigde. In de vierde eeuw trok hij als missionaris rond door het Maasland (het huidige Nederlands- en Belgisch-Limburg). Volgens de traditie stierf hij in 384 in Maastricht.

Boven zijn graf werd later de Sint-Servaasbasiliek gebouwd. Zijn relieken worden er bewaard. Al sinds de middeleeuwen worden deze relieken van Sint Servaas eens in de zeven jaar getoond en in processie door de stad gedragen, tijdens de Heiligdomsvaart. Dit jaar op zondagmiddag 27 mei en 3 juni.

Speciale bedevaartdag

Op vrijdag 1 juni 2018 wordt speciaal voor belangstellenden van buiten Limburg een bedevaartdag georganiseerd. Het programma begint met een plechtige eucharistieviering in de Sint-Servaasbasiliek. Aansluitend wordt een rondleiding door de basiliek en de schatkamer aangeboden, waar onder meer de noodkist, het borstbeeld en de sleutel van Sint Servaas worden bewaard. Na een gezamenlijke lunch volgt een stadswandeling door historisch Maastricht en gelegenheid om zelf de stad te verkennen. De dag wordt om 16.00 uur afgesloten met een vesperviering in de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Deelname kost € 35,00 p.p. (incl. lunch en rondleidingen; vervoer op eigen gelegenheid). Info en aanmelding: www.huisvoordepelgrim.nl of www.heiligdomsvaart-maastricht.nl. ■

De eucharistieviering met alle Nederlandse bisschoppen op zondag 27 mei wordt op de televisie uitgezonden (NPO 2 om 10.15 uur).

GH

Marcel Poorthuis is professor in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University

Het boek van Inez van Oord, bekend van het succesvolle magazine *Happinez*, heet *Rebible, Ontdekking van vergeten verhalen*, en gaat over de Bijbel. Dat vergeten geldt niet voor mij de laatste veertig jaar. Ook de twee axioma's uit de wereld van esoterische spiritualiteit: dat de institutionele religie niets heeft te bieden en dat de wetenschap (inclusief de theologie) alles wegrationaliseert, vind ik nogal bedenkelijk. Voeg daarbij dat ik ervan overtuigd ben dat de zogenaamd individuele spirituele zoektocht geen verweer heeft tegen commerciële exploitatie en kuddegeest en mijn kritische positie is duidelijk. Maar het boek dient ook nog geopend en gelezen te worden! En dan wordt iets anders zichtbaar: het gaat hier niet om objectief bedoelde informatie, maar om persoonlijke toe-eigening van de verhalen uit de Bijbel. En zoals bekend: de Torah heeft zeventig gezichten, dus hoe persoonlijker de zoektocht hoe boeiender!

Allereerst valt de vormgeving op, artistiek en smaakvol en gezien de prijs van dit gebonden boek een cadeautje. Dan zijn de Bijbelse verhalen voorzien van een persoonlijke mijmering: zouden Adam en Eva pas door goed en kwaad te kennen echt mens zijn geworden? Zodat de verdrijving uit het paradijs ook een soort van geboorte, uitgedreven uit de moederschoot is? Zonder meer een rijke observatie, waarbij de slang ook een ander karakter krijgt, als symbool van wijsheid zoals in oud-oosterse verhalen. En de slang in de woestijn heeft óók helende kracht. En dan biedt dit boek nog een verrassing: er treedt een theoloog op die gaandeweg de trekken krijgt van een wijsheidsorakel (ook al krijgt hij niet altijd gelijk en laat hij zich op zijn beurt door Inez verrassen). Het gaat dan ook om broer Jos van Oord, een geslaagde samenwerking die natuurlijk ook een rehabilitatie van de theologie betekent! De lezer neemt dan graag de ietwat obligate moedergodinnen voor lief die onvermijdelijk de esoterie begeleiden (en intussen ook een vast onderdeel zijn geworden van het Amerikaanse fel anti-Roomse protestantse fundamentalisme). Broerlief is een begenadigd uitlegger die zelfs het aanstootgevende zondvloedverhaal weet te interpreteren als een appèl aan ons om beter voor de aarde te zorgen. Maar de schrijfster

vervult even welsprekend de rol van buitenstaander die die verhalen maar wreed en bizar vindt. Stilistisch een vondst: de theologische bron wordt volop gebruikt, maar de eigen vragen worden er niet door overwoekerd. Ook het Nieuwe Testament krijgt in bloemlezing een behandeling, waarbij de vragen meer centraal staan dan de

Bijbelse verrassing

antwoorden. Het eigenaardige effect op mij is dat ik sterk de neiging heb allerhande nieuwe verklaringen te bieden en die zelfs aan de schrijfster zou willen laten weten! Zo legt Inez uit dat Jezus schreef in het zand om niet definitieve oordelen te vellen: zand wordt uitgewist. Heel mooi, en ze had naar

Achterberg kunnen verwijzen:

...de woorden lieten los van hun figuur en brandden in de blos waarmee zij heenging als een kind zo licht. Zo geestelijk schreef Jezus zijn gedicht.

Maar ikzelf zie er ook een tafereel in dat door de filosoof Girard beschre-

ven is: iedereen durft wel een ander in agressie na te bootsen, maar wie werpt de eerste steen? En mijn toevoeging: Jezus kijkt dan in het zand, omdat als hij de mensen aankijkt, hij ze beschaamt en alsnog agressie oproept! Kortom, dit boek biedt telkens aanzetten die tot verdere verdieping aanleiding geven. De resten esoterie zijn niet het meest waardevol, het persoonlijke vragen stellen daarentegen des te meer. Het is wat het is: een persoonlijke zoektocht, eerlijk en in zekere zin ontwapenend als een sneeuwklompje dat een nieuwe lente aankondigt, maar ondanks de fraaie vormgeving heel kwetsbaar en teer blijft. ■

Het gaat om persoonlijke toe-eigening van de verhalen uit de Bijbel

Houd korte lijnen met elkaar

en blijf in gesprek

Randy Simileer: “De mensen hier hebben echt iets voor elkaar over. De regio Hilversum is een actieve gemeenschap van parochies: enthousiast en initiatiefrijk. De verhouding met onze andere christelijke broeders en zusters in de Hilversummer regio, met de PKN en andere denominaties, is goed.” Wim Balk bevestigt dit en vult aan: “De drie KAN-dorpen hebben hun eigenheid en zijn toch één. Samen zijn wij katholiek, maar wel open. Velen die geen religie aanhangen, weten ook de weg naar onze parochies te vinden. Bijzonder is dat elke parochiekerk een eigen koor heeft. Onderling wordt er uitgewisseld en zoeken koorleden elkaar op. We zijn trots op onze kinderkoren, een jongeren(tiener)koor, verschillende gemengde koren en een rouw- en trouwkoor.”

De regio Hilversum bestaat uit de KAN-parochies (Kortenhoef, Ankeveen, Nederhorst den Berg) en de parochies in Loosdrecht en in Hilversum zelf. Wim Balk is de eerst aanspreekbare voor de KAN-parochies, Randy Simileer voor de Emmaus-Paulus in Hilversum en Loosdrecht en de O.L.V.-Verrijzenis in Hilversum. Beide diakens kennen elkaar van de studie Theologie en werden gewijd in 2013.

Vrijwilligers

“Het mooie van deze parochie is dat wij als pastores overal komen. Het is niet zo dat wij aan een of twee parochies gebonden zijn en daar altijd de viering doen”, vertelt Simileer. De vieringen in de regio Hilversum worden voorgegaan door twee priesters en twee diakens. Maar het vierkoppige pastoresteam schakelt ook de nodige emeriti in. De geloofsgemeenschap is hen erg dankbaar dat zij zich hiervoor beschikbaar stellen. Er is een groot liturgisch aanbod voor de vele vieringen. Ook kijkt het team continu naar nieuwe mogelijkheden en samen-

werking met vrijwilligers. Balk: "Onze parochies hebben veel vrijwilligers. Uit verschillende hoeken worden initiatieven ontplooid, het is niet zo dat er alleen vanuit de pastores beweging is. Samen zetten we de schouders er onder. Wij durven dromen en geloven dat het tij ook weer zal keren. Iedereen hoort wel verhalen van terugloop van het aantal parochianen. Als je stopt, kan je inderdaad de deur achter je sluiten, maar wij gaan gewoon door vol enthousiasme. Geloof is ook vertrouwen."

Simileer: "Parochianen willen uit zichzelf, zij trekken de kar ook écht, wij mogen er tussen laveren. Daar genieten we intens van. De lijnen zijn heel kort. Onze parochie is opgedeeld in wijkcontactgroepen, vijf groepen vrijwilligers die voor hun wijk aanspreekbaar zijn en weten wat er speelt. Daarnaast zijn er bezoekgroepen en rouwverwerkinggroepen. Wij stimuleren de mensen te laten weten wat er leeft en nodig is omdat we niet zelf alles kunnen bevatten."

Ouderen en zieken

Simileer: "In veel van onze parochies worden de oudere of slecht ter been zijnde parochianen die naar de kerk willen, door medeparochianen opgehaald en thuisgebracht. Ook dit is een teken van de hechte onderlinge band en het omzien naar elkaar.

Jaarlijks is er voor de hele regio een ziekentriduum: drie dagen van zorg, aandacht, bezinning en verdieping voor onze ouderen. De Emmauskerk leent zich daar goed voor. Iedere dag is er een heilige mis en op een van de dagen is de hulpbisschop aanwezig. Ook bestaat er grote deelname aan bedevaarten: in 2015 en 2016 naar Heiloo, in 2016 naar Amsterdam (Heilig Jaar van de Barmhartigheid) en vorig jaar naar Den Bosch."

Kinderen en jongeren

Balk vindt het mooi dat er gewoon nog steeds communicanten en vormelingen zijn. Hulp bij het kindercatechese project 'Het Licht op ons pad' dient zich spontaan aan, bijvoorbeeld door twee oud-leraresen. Hij merkt openheid bij zowel jongeren als leraren: wat kunnen we voor elkaar betekenen? Zo worden er schoolvieringen in de kerk georganiseerd en zijn er rondleidingen. Balk: "Kinderen moeten ter plekke iets kunnen zien en aanraken, dan ervaren ze meer." Blij zijn de diakens met jongerenwerker Maurice Lagemaat, want beiden ervaren het werken met jongeren als een vak apart. Jongeren zijn niet iedere zondag in de kerk, maar ze komen wel naar de Schaapskooi naast de Vituskerk waar ze verdieping ervaren aan de hand van de Heilige Schrift en het doen van relevante

spelletjes. Balk en Simileer maken veel gebruik van social media, waarbij foto's altijd goed scoren, onder het motto 'Het moet verteld worden'. Ouderen worden ook betrokken bij wat jongeren doen. Zo lieten de diakens ze, tijdens de seniorenochtend in Ankeveen, een filmpje van de WJD 2016 zien. "Dan valt leeftijd weg, senioren worden enthousiast van wat jongeren doen."

Kruisbestuiving

'Enerzijds de mensen op de locatie houden waar het leeft en gemeenschap is, en anderzijds deze mensen uitnodigen om binnen de regio te bewegen', dat is de missie.

Diakens Randy Simileer (l) en Wim Balk (r)

Parochianen trekken de kar ook écht. Daar genieten we intens van.

Balk: "Parochianen van de ene kerk kom je ook in andere kerken tegen. Vier keer per jaar zijn er KAN-vieringen in een van de drie kerken, de andere twee zijn dan gesloten.

Koren van de drie parochies zingen samen." Ook Simileer komt parochianen uit andere kerken tegen. "Er zijn geen hoge drempels om naar bijvoorbeeld de Vitus te gaan, terwijl je van de Emmaus-Paulus bent. Mensen gaan elkaar steeds beter leren kennen. Zo merk je dat je elkaar naar een hoger niveau tilt en moed houdt."

Beide diakens benadrukken dat elke parochie anders is. Openheid tussen pastores en parochianen is dan ook belangrijk: korte lijnen met elkaar houden en in gesprek blijven. "Geef ieder de vrijheid om wensen neer te leggen, dan weet je wat er leeft en kunnen we bekijken wat mogelijk is." ■

Edith van Kuijck

Leo Fijen is hoofd levensbeschouwing KRO-NCRV en directeur van uitgeverij Adveniat

A

Is een tocht door de woestijn, met het kruis van Christus voorop en het volk van God er achter aan. Onder leiding van een priester die zijn mensen door de straten van Amsterdam leidde, op weg naar een schoollokaal dat dienst ging doen als kerk. Dit beeld blijft me altijd bij, als een Bijbels beeld van deze tijd. Kerkgangers verlaten hun geliefde gebouw en zoeken een onderkomen op een andere plek. Midden in de stad, ver weg van de vertrouwde beelden en gezangen. Maar ze bleven geloven in een toekomst van geloof in Amsterdam omdat de priester dat voorleefde. Die priester was Leo Nederstigt. Ik weet het nog zo goed omdat het één van mijn eerste reportages was voor de rubriek *Kruispunt*, ergens in 1989.

Er is veel veranderd in de ontwikkelingen rond de lokale kerk. Maar er is veel meer niet veranderd. Wat toen gebeurde rond de kerkgangers van de Vincentiuskerk in Amsterdam Oud-West, gebeurt nu op veel andere plekken in het bisdom. Kerken sluiten en kerkgangers zoeken een ander heenkomen. Er is toekomst, maar op een andere manier. Leo Nederstigt is ook niet veranderd, zelfs niet door zijn ziekte. Toen straalde hij en leefde hij voor dat God ons draagt juist in de woestijn, op weg naar het onbekende. En precies dat leeft hij voor nu hij aan zijn laatste jaar als priester bezig is. Hij weet het, iedereen weet het, Leo is ernstig ziek, brengt zijn laatste periode door in een hospice en zal gaan sterven. En juist nu troost hij ons en laat hij zien dat God in het duister woont en je daar wil dragen op de moeilijkste momenten in je bestaan.

Leo Nederstigt heeft de laatste jaren tijdens zijn ziekte brieven rondgestuurd om zijn gevoelens te delen en zijn geloof uit te schrijven. Daarnaast heeft hij tijdens zijn overwegingen meer dan eens over zijn persoonlijke tocht door de woestijn gesproken. "Je wordt als gelovige geroepen op reis te gaan, ook als je tocht meer op een reis door de woestijn dan door een oase lijkt. Maar zelfs een moeilijke reis kan worden tot een oase, omringd door de woestijn", zo heeft hij eens gesproken. Vrienden, familie en parochianen hebben de mooiste preken en de meest aangrijpende rondzendbrieven gebundeld in een prachtig boekje met de titel 'Ik hou van jou, Leo Nederstigt, pastor in Amsterdam'.

Het meest bijzondere van deze teksten is dat een priester in het laatste jaar van zijn leven ons leert hoe je met aftakeling en loslaten kunt leven. Juist op de weg naar het lijden van de Goede Week is het ontroerend om te ervaren dat een priester in deze tijd het kruis op zich neemt en de weg van Christus gaat. Ook hij protesteert en vraagt zich af of hij niet verlaten wordt. Loslaten en vrede sluiten met je fysieke ongemakken: hij weet dat het zijn weg is. Maar het valt hem zwaar. En juist dan denkt hij aan die tekst uit het boek Koningen: dat God de

Het laatste jaar van een priester

duisternis niet wegneemt maar juist onder ons wil wonen in die duisternis. En dat troost Leo Nederstigt. En zo gaat hij ontdekken dat in de littekens van het bestaan het licht van God bij hem binnen kan komen en hem kan dragen in de diepste duisternis. ■

Leo Nederstigt | *Ik hou van jou, Leo Nederstigt, pastor in Amsterdam* | verkrijgbaar via: productiehuis.greenarkpress.com/winkel | gratis (€ 7,00 verzendkosten)

‘Buongiorno!’... ‘buon pranzo!’

Iedere zondag, na afloop van het angelusgebed om twaalf uur, wenst paus Franciscus de mensen op het Sint-Pietersplein een fijne zondag toe en een ‘buon pranzo’, een smakelijk eten bij de lunch. In Italië is dat overigens een warme maaltijd die met de familie of vrienden wordt gegeten. Samen eten wil voor de paus zeggen dat je tijd besteedt aan elkaar, luistert naar de persoon naast je (pag. 6). De paus gaat in Rome en tijdens pausreizen geregeld met gevangenen, jongeren, daklozen

of arme gezinnen aan tafel. In het boek ‘Eten met Franciscus’ staan “recepten voor een goed leven” (aldus de ondertitel). Sommige recepten leiden tot een heerlijk bord eten, maar de meeste ‘recepten’ voeden de geest en het leven. Het is een prachtig boek vol pasta’s en pizza’s, verhalen over en foto’s van de paus, en zijn bemoeidigende en inspirerende woorden. Een must voor salon- en keukentafel. Inmiddels is ook het vijfde deeltje verschenen in de reeks van Christian van der Heijden (zie *SamenKerk* 2017 nr. 2), want afgelopen 13 maart was het vijf jaar geleden dat de Kerk en

de wereld kennismaakten met paus Franciscus, de paus van de armen. Het boekje biedt een mooi overzicht van het afgelopen pauselijk jaar aan audiënties, toespraken, preken en ontmoetingen. ■

Eten met Franciscus. Recepten van de paus voor een goed leven. | Roberto Alborghetti | ISBN 9789021568690
www.kosmosuitgevers.nl | € 20,00

Paus Franciscus. Het vijfde jaar. Zalig de armen. | Christian van der Heijden | ISBN 9789492093585
www.adveniat.nl | € 19,50

Mooie teksten bij de kruisweg

Bij het overwegen van de kruisweg van de Heer – of het nu op Goede Vrijdag is of tijdens een bedevaart – is er altijd een van de veertien staties die je raakt in je hart. Zo wordt het verhaal van de Heer verbonden met je eigen levensverhaal. Erik Borgman schreef mooie meditaties bij iedere statie om ons dichterbij het geheim van het leven te brengen, het geheim van God-met-ons. ■

Door het lijden. Meditaties bij de kruisweg. | Erik Borgman | ISBN 9789492093615 | www.adveniat.nl | € 12,95

Droef gemoed

In het leven van vele mensen zijn er langere periodes van Goede Vrijdag of Stille Zaterdag. Ze kampen met (terugkerende) periodes van depressie. Antoine Bodar sprak hier openhartig over met journalist Nels Fahner. Ook het geloof komt daarbij aan bod. Heeft bidden zin? Bodar: “Er zijn dagen dat je meer beseft dat Hij er is dan andere.” (30) En: “Het is troostrijker te geloven in God dan niet in God te geloven. (...) Dat heeft te maken met perspectief (...). God is bij ons. Hij leeft in ons, maar ook boven ons.” (41). Opdat het Paaslicht mag schijnen... ■

Droef gemoed. Nels Fahner in gesprek met Antoine Bodar over depressie. | ISBN 9789021144955
www.boekencentrum.nl | € 9,99

De St. Josephkerk (Haarlem) is dit jaar 175 jaar oud. In 1843 kwam deze echte Waterstaatskerk gereed; in 1853 werd deze kerk de kathedraal van het bisdom van Haarlem. Dit is nog steeds te zien aan het interieur (onder andere de kanunnikenbanken). De Josephkerk kent een beroemde koor- en orgelcultuur met Nico en Hendrik Andriessen, Jos en Albert de Klerk. Op 19 maart is een feestelijke periode gestart met een serie eucharistievieringen, concerten, rondleidingen, jongerenbijeenkomsten, lezingen enzovoort (zie: www.josephkerk-haarlem.nl/jubileum/).

De H. Hippolytuskkerk (Hippolytushoef, gemeente Wieringen) werd in 1868 voor het eerst in gebruik genomen. Dit jaar 150 jaar geleden. De kosten van de bouw van kerk en pastorie bedroegen zo'n 16.000 gulden, waarvoor in het hele land werd gecollecteerd. Want Wieringen telde

Parochiejubilea in Haarlem en Hippolytushoef

maar weinig katholieken (in 1890 slechts 226 van de 2643 inwoners). Ook de protestante koning Willem III heeft een gift gedaan. Het jubileum wordt zondag 29 april gevierd met een feestmis. In mei zijn er diverse feestelijkheden en begin juni wordt een boek gepresenteerd met bijbehorende tentoonstelling over het kerkgebouw en de parochie. ■

Interieur parochiekerk Hippolytushoef

De Nieuwe Bavo bloeit

Van 20 t/m 27 april zijn in de kathedrale basiliek St. Bavo weer prachtige bloemcreaties te zien.

Studenten van diverse vakscholen laten ook dit jaar dit kerkgebouw weer bloeien. Bij uitstek een prachtige gelegenheid om onze kathedraal in Haarlem te bezoeken. Op vrijdag 20 april is er om 12.30 uur voor iedere geïnteresseerde of parochie of vereniging een pontificale Mis met mgr. Jan Hendriks, waarmee het kleurrijke evenement wordt geopend onder het motto 'een hemels onthaal'. Info: www.denieuwebavobloeit.com ■

Kruiswegstaties De Liefde

Het Heiligenbeeldenmuseum (Ruurlloseweg 101, Kranenburg (Vorden) 0575-556488 www.heiligenbeeldenmuseum.nl) exposeert de veertien kruiswegstaties (tegeltableaus) uit de in 1990 afgebroken de H.H. Nicolaas en Barbarakerk (De Liefde) uit Amsterdam. Het museum is van 2 april tot en met 31 oktober dagelijks geopend van 12.00 uur tot 17.00 uur. ■

Geloof in beeld: Mari Andriessen

Na de tentoonstelling in 2017 over Han Bijvoet staat dit jaar, tot 1 november, de Haarlemse beeldhouwer Mari Andriessen (1897-1979) centraal in de reeks van tentoonstellingen over kunstenaars die werk(en) hebben gemaakt voor de kathedraal. Andriessen maakte diverse beeldhouwwerken, waaronder een beeld van de H. Antonius van Padua (Antoniuskapel) en een altaar en retabel (Kerstkapel). In deze tentoonstelling in het Kathedraal Museum wordt vooral aandacht besteed aan zijn religieuze oeuvre. Er zal tevens een boekje verschijnen, waarin het leven en werk van Andriessen wordt belicht. Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur en zaterdag van 11.00-15.00 uur. ■

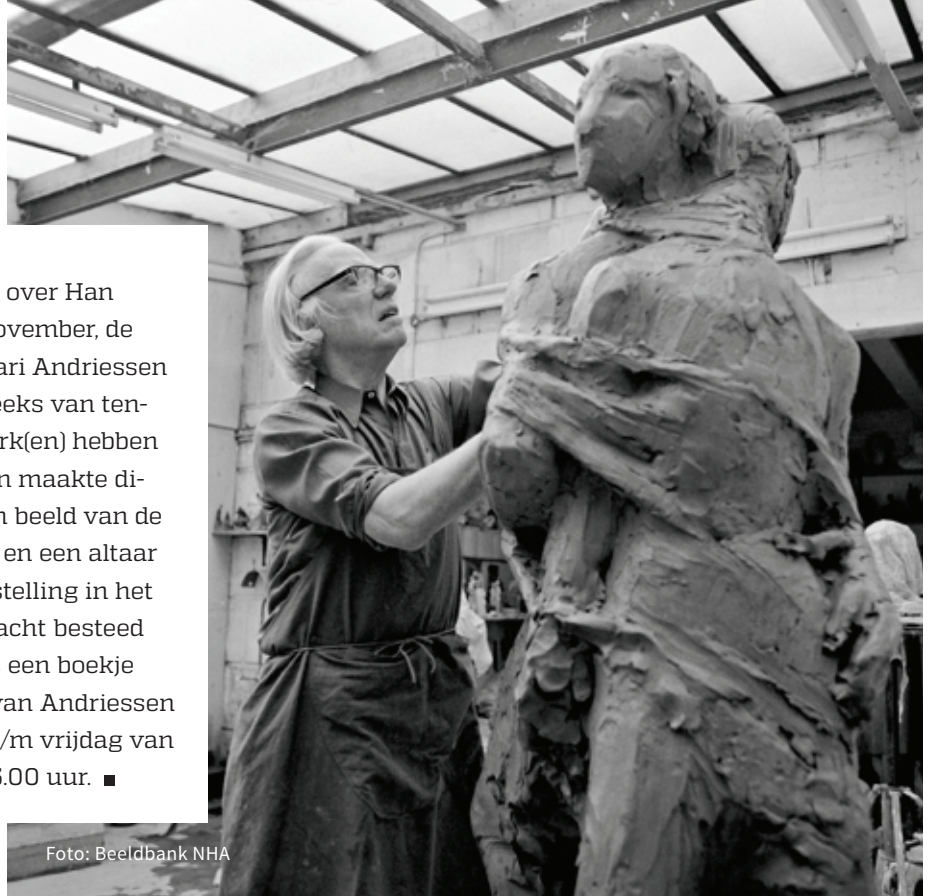

Foto: Beeldbank NHA

Open dag Sint- Bonifatiusinstituut

Wil je sterker staan in je geloof, krachtiger om anderen te helpen hun weg te vinden in het katholieke geloof? Het Sint-Bonifatiusinstituut biedt (korte) cursussen tot het in deeltijd behalen van een graad in de theologie. Zaterdag 21 april is er een open dag voor geïnteresseerden. De dag begint om 9.00 uur en vanaf 10.30 uur zijn gesprekken voorzien. Informatie en aanmelding: studiefprefect Diederik Wienen (dwienen@tiltenberg.org). ■

Zaterdagmiddag- concerten in de kathedraal

Op zaterdag 5 mei start in de kathedraal de 45e serie Zaterdagmiddagconcerten rond het Willibrordusorgel. De concerten beginnen om 15.00 uur en duren ongeveer één uur. Dit seizoen staan componisten en uitvoerenden centraal die een deel van hun leven doorbrachten in de provincie Noord-Holland. Info: www.rkbavo.nl of Facebook: *basiliek.haarlem*. ■

Vorbereiding Kerkproeverij 2018

Op vrijdag 6 april is een inspiratiedag in Hilversum als voorbereiding op Kerkproeverij (*Back to church*) die plaats vindt in het weekend van 15 en 16 september. Mgr. Gerard de Korte is een van de sprekers. 's Middags is er ruimte voor verdieping en de toepassing van de kennis door het volgen van verschillende workshops. Info en aanmelding: www.kerkproeverij.nl. ■

De reis van Franciscus

Nu de grote en succesvolle bisdombedevaart van 2015 naar Rome alweer drie jaar achter ons ligt, heeft het bisdom het initiatief genomen tot een nieuwe, grote bisdombedevaart in 2018 naar Assisi. Wie Assisi zegt, zegt Sint Franciscus. In de vorige twee edities van *SamenKerk* ging het over wie deze beroemde heilige is en stond Franciscus' evangelische inspiratie centraal. Nu gaan we met Franciscus op reis. Net als de pelgrims eind april, begin mei.

H

et leven van Franciscus wordt gekenmerkt door onderweg zijn. Hij begeeft zich onder de mensen: achter de deuren waar hij aanklopt, maar ook buiten op de weg tussen het 'uitschot'.

Franciscus gaat soms op weg om iets te halen of brengen, om zich terug te trekken of even weg te vluchten. In al zijn bewegingen volgt hij de voetstappen van Christus. In 1205 gaat Franciscus te paard op reis naar Apulië, zijn droom achterna om zich tot ridder op te vechten. Maar als hij half in slaap op bed ligt, zegt een stem hem terug te keren naar de plaats waar hij thuishoort. Franciscus keert terug en luistert in de stilte van een grot om te kunnen horen wat de Heer van hem wil. Later zullen Franciscus en zijn broeders zich regelmatig terugtrekken in de eenzaamheid, om zich af te stemmen op de stem van de Heer en zo hun roeping te horen. Nadat hij in 1206 afstand gedaan had van alles wat zijn vader hem gegeven had, vertrekt Franciscus naar Gubbio.

ASSISI
2018

**BEDEVAART
BISDOM HAARLEM-
AMSTERDAM**

Daar woont kennelijk een vriend die hem wel wat kleren kan geven. Hij heeft dus niets meer, maar nog wel een vermogende vriend bij wie hij kan aankloppen. Als je vrienden hebt op wie je kunt rekenen, dan heb je toch nog ergens bezit. Later zullen de broeders echter 'van deur tot deur' bedelen, waarbij ze het risico aanvaarden dat die deur ook wel eens voor hun neus dichtgegooid wordt. De wijze waarop de broeders door de wereld gaan, wordt ingezet doordat Franciscus in Santa Maria degli Angeli het evangelie van de uitzendingsrede hoort lezen. Christus zegt zijn discipelen niets mee te nemen voor onderweg: geen goud of geld, geen proviand, geen schoenen. Franciscus roept enthousiast uit: "Dat wil ik ook!" En onmiddellijk trekt hij zijn schoenen uit, gooit zijn stok weg, vervangt zijn riem door een stuk touw, en 'ontwerpt' zo een habijt.

Niet lang daarna krijgt Franciscus zijn eerste broeders. Ze gaan, volgens het Evangelie, twee aan twee op pad om te prediken zonder iets mee te nemen voor onderweg. Maar Franciscus wil zijn broeders al vrij snel weer terug zien. Hij bidt en als door de Geest gedreven kwamen ze weer samen in Portiuncula. Dat was hun zending:

ze gingen uiteen, maar kwamen ook weer bijeen. Er was zelfs sprake van een ritme, waarbij de broeders twee keer per jaar bijeenkwamen in Portiuncula.

De broeders reisden niet meer te paard, maar liepen op blote voeten. En ze gingen twee aan twee. Daarbij liepen zij niet naast maar achter elkaar, in zichzelf gekeerd en zwijgend, elkaars voetstappen volgend. Ga eens na hoe wij te voet gaan over langere afstanden: achter elkaar en zwijgend, elkaars voetstappen volgend?

In 1219 trekt Franciscus met een paar broeders naar Damiate, om in de hitte van de kruistochten de vrede te bewerkstelligen. Hij ontmoet de sultan. Over die ontmoeting weten we niets, maar ze heeft wel sporen nagelaten. De minderbroeders waren vrij om naar de heilige plaatsen te gaan, en mochten hun godsdienst prediken zolang ze de moslims maar geen aanstoot geven. In zijn leefregel

zal Franciscus schrijven dat de broeders vooral moeten prediken door hun leefwijze: als levende getuigen. Franciscus' laatste reis is natuurlijk die van het aardse naar het hemelse. Die vindt plaats in 1226. Franciscus neemt afscheid van zijn broeders. Maar hij wil alleen sterven, in Portiuncula, op de plek waarvan hij zei: "Want deze plaats is echt heilig en een woning van God." ■

Willem Speelman

Willem Speelman is directeur van het Franciscaans studiecetrum (Utrecht).

In de Bijbeltuin achter de kerk van **Hoofddorp** is een nieuw beeld geplaatst. De cherubs, een engel met een vlammend zwaard, werd door God als 'bewaker' aangesteld bij de ingang tot het paradijs nadat de eerste mens, Adam en Eva, er verdreven was. Het nieuwe beeld gaat deel uitmaken van een serie van zeven beelden met het thema 'schepping', aldus **ParochiemagAZIN Info**. ■

Foto: Bram de Bres

In de digitale nieuwsbrief **De Cirkel** van de Sint-Eloy-parochie aandacht voor het feest van de H. Agatha: "In diverse landen (Italië, Duitsland) bestaat de traditie dat er op of rond 5 februari (feestdag H. Agatha) broodjes worden gebakken die te maken hebben met de legende rond Agatha. Wij willen op zondag 4 februari Agathabroodjes à € 1,00 gaan verkopen na de viering in de Agathakerk (**Beverwijk**). Bakker Klees bakt speciale Italiaanse Agathabroodjes voor ons; de netto-opbrengst is voor de P.C.I." Een mooie traditie. Heilige Agatha ligt begraven in de Dom van Catania (Sicilië, Italië). Ze stierf op 5 februari 521 de marteldood. Daarbij werden onder andere haar borsten afgesneden. Vaak wordt ze dan ook afgebeeld met haar afgesneden borsten op een schotel (zoals de heilige Lucia uit Siracusa, ook Sicilië, een schotel draagt met haar uitgestoken ogen). In de winkels in Catania wordt een gebakje verkocht, dat hier iets mee te maken heeft... ■

"Het voorjaar begint het meest nadat de kerk bij u langs is geweest." Waar zou dit over gaan? Nu is het in veel katholieke landen gebruik dat de parochiepriester rond Pasen bij de mensen thuis langs komt om het huis te zegenen. Nee, dat is het niet.

Hier gaat het over een fleurige actie voor de stichting Onderhoud orgel- en kerkgebouw van de parochie O.L.V. Visitatie Noord Zijpe. In **Schalmei** (parochie **'t Zand**) staat de narcissenactie 2018 voor begin maart aangekondigd. Kinderen gaan langs de deuren om potjes narcissen en blauwe druifjes te verkopen en van de opbrengst wordt het onderhoud aan de kerk bekostigd. De mensen halen het voorjaar in huis en de kerk knapt z'n huis op. Een duidelijke win-winsituatie. ■

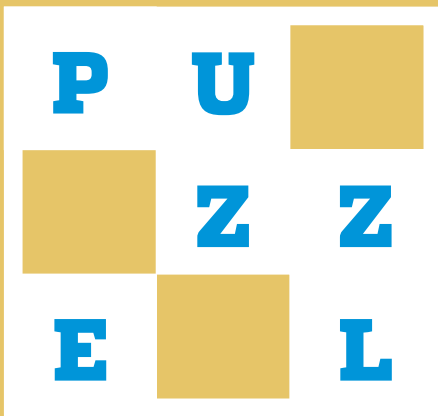

Klaverblad bij Obrecht. Kerkelijk jargon voor een bezoek van de pastores en het parochiebestuur van regio Klaverblad (**Bennebroek, Heemstede** en **Vogelenzang**) aan hun collega's van de Obrechtparochie in **Amsterdam**. Bij een rondleiding en een lunch wisselde men informatie uit over technische installaties, kerkelijk linnengoed, regiovorming en de samenwerking met de medewerkers van het Bisdom. ■

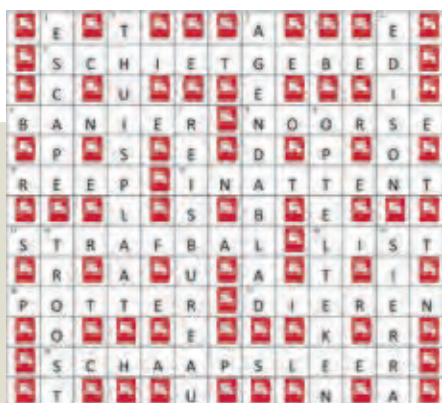
SamenKerk ligt in alle kerken in ons bisdom. En als je dan niet meteen wordt meegenomen... en je ligt op een tafel rustig te wachten, dan kijk je uiteraard 'ns rond in die kerk. Je krijgt maar eens in je leven zo'n kans... Wat valt je dan op? De een steekt bij een heiligbeeld een kaarsje op, de ander legt er een papiertje bij met een gebedsintentie. En weer een ander... in dit geval waarschijnlijk een kind of een misdienaar, die deze chocoladereep even neerlegde om zijn jas te pakken en toen zonder naar buiten is gelopen. ■

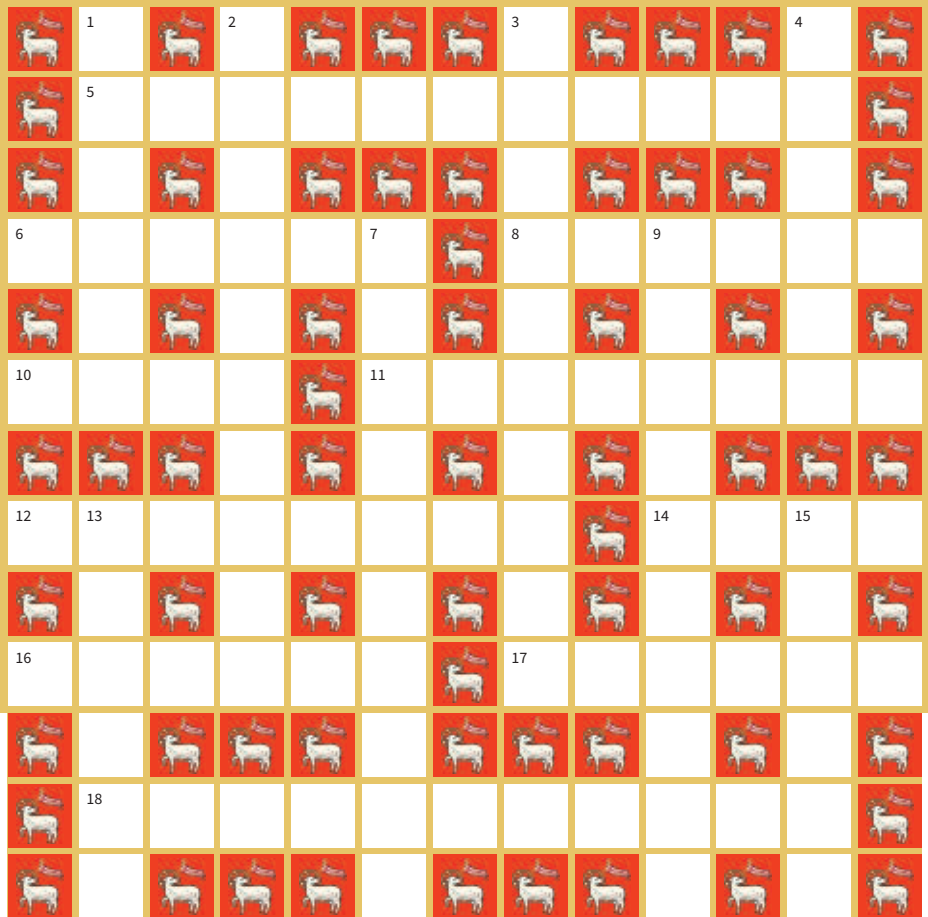
Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór 15 mei 2018 naar de redactie van *SamenKerk*, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Of mail uw oplossing naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onder de goede oplossingen van de paaspuzzel wordt een aantal cd's met Marialiedjes verloot, die door Radio Maria beschikbaar zijn gesteld.

De cryptogram is weer door velen ingevuld. Uit de correcte puzzels zijn de volgende winnaars geloot. Van harte gefeliciteerd met uw prijs:

- Mevr. Th. Pinkse (Groet, Bergen NH)
- Dhr. T. Hoekstra (Monnickendam)
- Mevr. A. Galesloot (Weesp)

Horizontaal

- Verkeerde bedoeling tijdens de dienst?
- De metgezel vond het leuk
- Klinkt als een muzikale zoen uit de kas
- Als je dat er niet in ziet, wordt het niks
- Deel van een paard, maar je kunt er niet mee pakken
- Het kost tijd op afstand, maar het is te doorstaan
- God in de muziek?
- Wat het opgeld kost, klinkt langzaam
- Dit heeft voorrang
- Een muzieksoort in de metro?

Verticaal

- Vader staat in Frankrijk 's morgens onder stroom
- Komt aan het begin van de vasten de vuilnisman?
- Hij laat niets aan een ander over
- De Engelsman slaat terug
- Hocus - Pocus
- Golf spelen op het bord?
- Een lage doorgang?
- Zeker niet te laat

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37

Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam
Sloterweg 1184, 1066 CV Amsterdam
dejong@uitvaart.nl

www.uitvaartcentrum.amsterdam

